

اصناف در دورهٔ ناصری

بر مبنای اسناد

تألیف و گردآوری: اکرم علی بابایی

(ارشناس ارشد تاریخ)

کارشناس ارشد اسناد تصویری کاخ گلستان

سیرشناسه	: علی بابایی، اکرم، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: اصناف در دوره ناصری بر مبنای اسناد/ اکرم علی بابایی.
مشخصات نشر	: تهران: گنج تاریخ، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۲، ۲۵۶ ص. تصویر: مصور، جدول، نقشه (رنگی).
شابک	: 978-600-9642-20-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
پادداشت	: چاپ قبلی: علم و ورزش، ۱۳۹۲.
پادداشت	: چاپ دوم.
پادداشت	: کتابنامه: ص. [۲۰۵] - ۲۱۱: همچنین به صورت ریزنویس.
موضوع	: اصناف -- ایران -- قرن ۱۳ق. -- تاریخ -- اسناد و مدارک
موضوع	: اصناف -- ایران -- قرن ۱۳ق. -- تاریخ
رده بندی کنگره	: ایران -- تاریخ -- فاجاریان، ۱۱۹۲ - ۱۲۴۲ق. -- اسناد و مدارک
رده بندی دیویی	: ۱۳۹۵ ۱۶/۸۸۰۵/۲ HD
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۳۱/۸۸۰۹۵۵
	: ۲۲۳۳۰۵۵

نشر گنج تاریخ

اصناف در دوره ناصری بر مبنای اسناد

مؤلف: اکرم علی بابایی

ناشر: گنج تاریخ

چاپ: دوم

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵

شابک: ۹۶۴۲-۲۰-۵ - ۶۰۰-۶۰۱

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

آدرس ناشر و مرکز پخش:

تهران میدان انقلاب خ ش منیر جاوید کوچه توحید پلاک ۶ واحد ۶

تلفن: ۶۶۹۶۶۶۹۷ - ۰۹۳۹۱۱۷۳۵۶۷

Email: ganjetarikh@yahoo.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۳	مقدمه رلف.....
	چارچوب‌هایی که در خصوص اصناف در دوره ناصری در این
۱۷	کتاب مطرح شده برتند از.....
۱۷	۱- اصول موضوعات کتاب.....
۱۷	۲- اهمیت بررسی اصناف و حجات مختلف در دوره ناصری.....
۱۸	۳- بیان مسأله.....
۱۸	۴- پرسش‌های اصلی.....
۱۸	۵- فرضیه‌ها.....
۱۸	۶- ماهیت پژوهش.....
۱۹	۷- سوابق موجود.....
۱۹	۸- سازمان‌دهی کتاب حاضر.....
۲۰	۹- نقد و بررسی منابع و مآخذ.....
۲۳	تعریف صنف.....
۲۵	فصل اول / اصناف در ایران تا عصر صفوی.....
۲۷	۱-۱ زمینه تاریخی.....
۳۴	۲-۱ اصناف در عصر اموی.....

عنوان	صفحه
۱-۳ اصناف ایران در عصر عباسی.....	۳۷
۱-۴ اصناف در عصر ایلخانان.....	۳۹
۱-۵ اصناف در عصر صفویه.....	۴۲
۱-۵-۱ تشکیلات صنفی در عصر صفویه.....	۴۲
۱-۵-۲ عوامل اختلاف و همبستگی اصناف در عصر صفوی.....	۴۸
۱-۵-۳ مالیات اصناف در عصر صفوی.....	۴۹
فصل دوم / فترت از عصر صفویه تا ابتدای سلطنت قاجار.....	۵۳
۱-۲ حملات افغان‌ها به ایران.....	۵۵
۲-۲ جامعه ایران در سرزندیه.....	۵۹
فصل سوم / بازارها و شهرهای مهم عصر ناصری.....	۶۱
۳-۱ شهر.....	۶۳
۳-۲ جایگاه و نقش بازار در جامعه اسلامی.....	۶۵
۳-۳ شهرهای مهم دوره قاجار از منظر سفرنامه‌نویسان.....	۷۰
۳-۳-۱ تهران.....	۷۰
۳-۳-۲ شکل‌گیری بازار تهران.....	۷۷
۳-۳-۳ تبریز.....	۸۳
۳-۳-۴ اصفهان.....	۸۸
۳-۳-۵ بوشهر.....	۹۳
فصل چهارم / مراتب اصناف در عصر ناصری.....	۹۹

عنوان	صفحه
۱-۴ سلطنت ناصرالدین شاه (۱۲۶۴-۱۳۱۳ ق / ۱۸۴۸ م - ۱۸۹۶ م)	۱۰۱
۲-۴ مفهوم «پدیده اجتماعی» مفهوم «امور اجتماعی»	۱۰۷
۳-۴ مراتب پدیده اجتماعی	۱۰۸
۴-۴ سلسله مراتب اصناف	۱۰۹
فصل پنجم: نقش و عملکرد اجتماعی اصناف	۱۲۱
۱-۵ مقدمه	۱۲۳
۲-۵ حضور اجتماعی اصناف در شهرهای مختلف ایران بر اساس منابع	۱۲۷
۱-۲-۵ دارالخلافه طهران	۱۲۸
۲-۲-۵ اصفهان	۱۳۰
۳-۲-۵ کاشان و یزد	۱۳۰
۴-۲-۵ سلطان آباد (عراق عجم)	۱۳۱
فصل ششم / رابطه حکومت و اصناف	۱۴۱
۱-۶ مقدمه	۱۳۵
۲-۶ اعلان وزارت تجارت و فلاحه	۱۳۵
۳-۶ دارالخلافه	۱۳۷
۴-۶ اخبار رسمیه	۱۳۸
۵-۶ اصفهان	۱۳۹

عنوان	صفحه
۶-۶ آذربایجان.....	۱۳۹
۶-۷ قزوین.....	۱۴۱
۶-۸ قم.....	۱۴۲
۶-۹ قم و ساوه.....	۱۴۲
۶-۱۰ اکاشان.....	۱۴۳
۶-۱۱ کرمانشاه.....	۱۴۳
۶-۱۲ کروس.....	۱۴۴
۶-۱۳ گیلان.....	۱۴۴
۶-۱۴ بخشودن مالیات تسلی و نانوائی.....	۱۴۵
۶-۱۵-۱ نرخ تعیین اضافۀ.....	۱۴۶
اخبار غیررسمی ولایت ممالک حرومۀ دارالخلافت ناصری.....	۱۴۶
فصل هفتم / مالیات اصناف.....	۱۴۹
مالیات اصناف.....	۱۵۱
فصل هشتم / صرافان در بازار.....	۱۵۹
صرافها.....	۱۶۱
فصل نهم / نقش اقلیتها در بازار.....	۱۷۱
فصل دهم / معرفی برخی از مشاغل دورۀ ناصری بر اساس منابع.....	۱۷۹
مقدمه.....	۱۸۱

عنوان	صفحه
۱-۱۰ بلور فروشان.....	۱۸۴
۲-۱۰ چاروا دارها و جلودارها.....	۱۸۵
۳-۱۰ قوچان.....	۱۸۶
۴-۱۰ سوی.....	۱۸۶
۵-۱۰ تربستان.....	۱۸۷
۶-۱۰ تعداد صنایع بندر عباس.....	۱۸۷
جداولی از حیرت.....	۱۸۹
و مشاغل دوره ناصری.....	۱۸۹
فهرست معانی.....	۱۹۷
نظری اجمالی در خصوص آنچه به اصناف در دوره ناصری بر	
مبنای اسناد آورده شده‌اند.....	۲۰۳
فهرست منابع و مآخذ.....	۲۰۵
برخی تصاویر اصناف و ... به همراه سندخوانی آنها.....	۲۱۳
Introduction مقدمه مولف کتاب به انگلیسی.....	۲۵۱

مقدمه مؤلف:

بی شک، بدون بررسی ادوار گذشته و پیشینه تاریخی موضوعی نمی توان به جوانب کامل آن واقف شد، از این رو ضرورت ایجاب می کرد که راجع بررسی اصناف در عصر ناصری به زمینه تاریخی اصناف در ایران اشاره ای شود و از ادوار گذشته تا عصر ناصری مورد توجه قرار گیرد، همچنین به خاطر طولانی بودن حکومت ناصری و اتفاقات مهمی که در این عصر در ایران رویداد و به و طور مثال به تأسیس بانک های خارجی، سفارت ناصرالدین شاه به فرنگ، امتیازات فراوانی که در این دوره توسط ناصرالدین شاه و دیگر رجال عصر ناصری به اروپاییان داده شد و تنبیهات مهمی که همزمان در دیگر کشورها صورت گرفت جذابیت این دوره را برای تحقیق و بررسی در امور اجتماعی و جزعی تر در مورد اصناف ایران دوره قاجار افزود. به هر حال اولین گام به منظور به نتیجه رساندن این پژوهش استفاده از سندهایی بود که در مرکز اسناد و کتابخانه ملی و همچنین اسنادی که در کاخ گلستان موجود است

برداشته شد، اما متأسفانه اسنادی که می‌تواند خط سیر مشخصی برای پژوهش در این زمینه داشته باشد به صورت سندهای سیاقی است که برای خواندن و استخراج منابع مهم آن قطعاً مشکلات عدیده‌ای بر سر راه است، اما با کمک عزیزانی چون جناب آقای روستا و دیگران توانستیم تعدادی از مشکلات را رفع نماییم.

در تحقیقات کتاب حاضر سعی شده است تعریف کاملی از صنف ارائه شود و به پیشینه تاریخی بحث اشاره‌ای کامل و به مواردی که نیازمند روش‌شناسی بیشتر شده است کاملاً مورد بررسی قرار گرفته است. دنبال آن اطلاعات کاملی از شهرها و بازارهای مهم عصر ناصری و نسبت آنها اشاره‌ای شده است، که تماماً از روزنامه‌های عصر ناصری، روزنامه‌ها و منابع دیگر بهره جسته تا نقش اجتماعی اصناف و هم‌پنین به روابط بین آنان و روابطشان با حکومت، مورد ارزیابی قرار گیرد. همچنین نقش اقلیت‌ها و صرافان در بازار شهرهای مختلف عصر ناصری نیز مورد بررسی واقع شده است.

در پایان جدول کاملی از اصناف و معانی آنها در دوره ناصری ارائه شده است. به منظور اثبات معانی درک این دوره در انتها اسناد تصویری و خطی به منظور درک بهتر آنچه علاقه‌مندان می‌خوانند آورده شده است.